

ההשלכות הפוליטיות והמוסריות מרחיקות הלכת של ההצבעה באו"ם
עמנואל בבון

ה

מתח הדיפלומטי המתגבר סביב ההצבעה באו"ם על הכרה במדינה פלסטינית מתמיה במקצת, היות שההצבעה

הזאת כבר התקיימה פעמיים. ב-15 בדצמבר 1988 העבירה העצרת הכללית של האו"ם החלטה בחב מוחץ – 104 בעד, 2 נגד ו-36 נמנעים – הקוראת להקמתה של מדינה פלסטינית בכל השטח של יהודה, שומרון ועזה. העצרת הכללית העבירה החלטה דומה ב-18 בדצמבר 2008. ההחלטה החדשה הצפויה לעבור בעצרת היא אפוא מיותרת.

היא גם תהיה בלתי רלוונטית, היות שעל פי כללי המשפט הבינלאומי, החלטות של העצרת הכללית אינן מחייבות. הן רק בגדר המלצות. אמנת האו"ם אינה מעניקה לעצרת הכללית סמכות להקים מדינות, והתפיסה כי ישראל קיימת בזכותה של החלטת או"ם – בטעות יסודה. בכ"ט בנובמבר 1947 אימצה העצרת הכללית את המלצותיה של ועידת אונסקו"פ (הוועדה המיוחדת של האו"ם לענייני פלשתינה) – לחלק את ארץ ישראל שבשליטת המנדט הבריטי למדינה יהודית ולמדינה ערבית. היו אלה המלצות בלבד, שאיבדו ממשמעותן מיד לאחר שהתקבלו, הן כי הליגה הערבית דחתה אותן לחלוטין והן כי צבאותיהן של מדינות ערב התקיפו את המדינה היהודית שזה עתה נולדה.

פתרון "שתי מדינות" ו"זכות השיבה" – סותרים זה את זה

העצרת הכללית גם אינה מוסמכת לקבל מדינה כחברה ללא המלצתה של מועצת הביטחון. קוסוב (המוכרת על ידי 75 מדינות) אינה חברה באו"ם היות שברית-המועצות חוסמת את קבלתה במועצת הביטחון. ממשלת ארצות-הברית כבר הצהירה כי היא תטיל וטו על קבלתה של "פלסטין" כחברה באו"ם מבלי שזו תגיע קודם לכן להסכם שלום עם ישראל. צרפת ובריטניה מצידן טרם החליטו כיצד יצביעו.

אלא שגם ללא הוטו של ארה"ב, כיצד יכולה מועצת הביטחון לקבל מדינה שעדיין לא הוכרז על הקמתה ולפיכך אינה קיימת? מדינות קמות על ידי הכרזת מנהיגיהן על הקמתן. לו היה מחמוד עבאס עושה כך, הוא היה מפר בכך את סעיף 31 להסכמי אוסלו ("אף צד לא ייזום או ינקוט כל צעד שישינה את מעמדן של הגדה המערבית ושל רצועת עזה, אלא בהסכם לאחר מו"מ בדבר מעמדן הסופי"). וכשהרשות הפלסטינית תבטל רשמית את הסכמי אוסלו, תהיה ישראל חופשייה גם היא לפעול (וקרוב לוודאי תפעל) באורח חד-צדדי.

הרש"פ אינה עומדת בכל הקריטריונים החוקיים להפיכתה למדינה: אוכלוסייה קבועה, טריטוריה מוגדרת, ממשלה, והיכולת לקשור יחסים הדדיים עם ממשלות אחרות. שטחי הרש"פ אינם מוגדרים. הם שניים במחלוקת. אף פעם בעבר לא הייתה קיימת מדינה פלסטינית; אף פעם לא היה גבול בין ישראל ובין ירדן מ-1949 ועד 1967 אלא רק "קווי שביתת נשק זמניים", כפי שהוגדח בהסכמי חדוסי; והחלטה 242 של מועצת הביטחון אינה דורשת מישראל נסיגה לקווים שריחתיים שאינם בני הגנה. יתר על כן, אין ממשלה פלסטינית אחת אלא שתיים: ממשלת אש"ף ברמאללה וממשלת חמאס בעזה. זוהי הסיבה לניסיונם של עבאס להגיע לעסקה עם חמאס, אלא שהעסקה נכשלה.

הכרזה על הקמתה של מדינה פלסטינית בשלב זה תהיה אפוא בלתי חוקית, והחלטה של העצרת הכללית תהיה הן מיותרת והן חסרת משמעות מבחינה משפטית. אלא שההצבעה הצפויה באו"ם תהיינה השלכת פוליטית ומוסריות מרחיקות לכת, במיוחד אם מדינות אירופה תחלטנה לתמוך בה.

יו"ר הרש"פ מתלונן על העדר מו"מ עם ישראל, בעוד שהוא זה שבמשך השנתיים האחרונות מסרב לדבר עמה. התנהגותו מזכירה את הסיפור על האיש שרצח את הוריו וביקש את רחמיו של השופט בשל היותו יתום.

הסיבה האמיתית לכך שעבאס בחר בצעד חד-צדדי היא כי הגיע למסקנה שישראל לא תחתם על הסכם שלום הסולל

הכרה במה שמסנה "זכות השיבה" של הפלסטינים. עבאס גם יודע כי ממשלות המערב תומכות בישראל בעניין זה, היות שההגדרה הפלסטינית של "זכות השיבה" תהפוך את ישראל למדינה חז-לאומית בעלת רוב ערבי, במזמן שהמדינה הפלסטינית לא תסמל את הנכחות של אף יהודי, ועבאס לאחחנה הצהיר על כך מפורשות. "פתרון שתי מדינות" ו"זכות השיבה" לפיכך סותרים זה את זה.

חד-צדדיות תאפשר לפלסטינים להשיג ריבונות (גם אם זו תהיה וירטואלית ובלתי חוקית) בלי לשלם את המחיר שדורשות ישראל ומדינות המערב, כלומר עשיית שלום עם ישראל ויתור על מה שמסנה "זכות השיבה". מכאן, שחד-צדדיות תנציח את הסכסוך ותכשיר את הרעיון שקבלת זכות הקיום של ישראל והכרה בה כמדינת לאום של העם היהודי, אינן מהוות עוד תנאי ודרישה לייסודה של מדינה פלסטינית.

חבחת האו"ם שיצביעו בעד המהלך הפלסטיני בעצרת הכללית למעשה יסייעו בכך להנצחת הסכסוך ולשלילת זכותם של העם היהודי להגדרה עצמית.